

Mojżesz Mendelssohn i potomność

Historia żydowskiej kultury pamięci

28

Klio w Niemczech

Niemiecki Instytut Historyczny w Warszawie

Seria „Klio w Niemczech” to projekt przekładowy Niemieckiego Instytutu Historycznego w Warszawie. Prezentuje ona polskim czytelnikom najciekawsze prace i dokonania współczesnej historiografii niemieckiej na tle szerszego kontekstu europejskiego. W serii ukazują się książki poświęcone różnym zagadnieniom historii Europy Środkowo-Wschodniej – w szczególności Polski i Niemiec. Publikowane są także prace metodologiczne i przekrojowe.

Poprzednie tomy serii:

t. 25

Magdalena Saryusz-Wolska (red.)

Historia wizualna.

Obrazy w dyskusjach niemieckich historyków (2020)

t. 26

Frank Bösch, *Media a przemiany historyczne. Od druku do internetu*

tłum. Izabela Drozdowska-Broering

red. nauk. Magdalena Saryusz-Wolska (2021)

t. 27

Pavel Kolář, *Poststalinizm. Ideologia i utopia epoki*

tłum. Justyna Górny, red. nauk. Jerzy Kochanowski (2022)

Martina Steer

Mojżesz Mendelssohn i potomność

Historia żydowskiej kultury pamięci

przekład
Justyna Górny

redakcja naukowa
Maria Cieśla

Niemiecki Instytut Historyczny w Warszawie
Wydawnictwo Naukowe Scholar
Warszawa 2024

Tytuł oryginału
Moses Mendelssohn und seine Nachwelt.
Eine Kulturgeschichte der jüdischen Erinnerung

Redaktor naukowy serii
MAGDALENA SARYUSZ-WOLSKA

Projekt graficzny okładki i karty tytułowej serii
według pomysłu Ute Caumanns
EWA NOWAKOWSKA
Adaptacja projektu
KATARZYNA JURAS

Redakcja, korekta i indeks
BEATA BIŃKO

Na okładce portret Mosesa Mendelssohna
namalowany przez Johanna Christopha Frischa (1783)
ze zbiorów Staatsbibliothek zu Berlin – Preußischer Kulturbesitz

Copyright © Wallstein Verlag, Göttingen 2019

Copyright © 2024 for the Polish edition
by Wydawnictwo Naukowe Scholar

Copyright © 2024 for the Polish edition
by Niemiecki Instytut Historyczny

ISBN 978-83-67450-57-7
doi 10.7366/9788367450577

Wydanie I, Warszawa 2024
Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.
ul. Oboźna 1, 00-340 Warszawa
tel./fax 22 828 93 91, 22 826 59 21, 22 828 95 63
dział handlowy: jak wyżej w. 105, 108
e-mail: info@scholar.com.pl
www.scholar.com.pl

Niemiecki Instytut Historyczny
Al. Ujazdowskie 39, 00-540 Warszawa
tel. 22 525-83-00, fax 22 525-83-37
www.dhi.waw.pl, dhi@dhi.waw.pl

Spis treści

Przedmowa do wydania polskiego	7
<i>Maria Cieśla</i> , Wstęp redaktorki naukowej	9
Wstęp	19
Rozdział I	
1786. O śmierci i życiu pośmiertnym Mendelssohna	51
Śmierć i pierwsze wspomnienia	51
Głos współczesnych	74
Projekt pomnika mędrca	86
„Od Mojżesza do Mojżesza”. Pierwsza hebrajska biografia Mendelssohna	100
Kanonizacja oświeceniowca	119
Rozdział II	
1829. Początek nowoczesnej kultury jubileuszowej	129
Od biblijnego roku jubileuszowego do mieszczańskiego jubileuszu Mendelssohna	129
Wspólnota pamięci	150
Inscenizacja	169
Miejsce pamięci	181
Rozdział III	
1879. Mendelssohn jako pierwszy niemiecki Żyd czy też Żyd-Niemiec	205
Niemcy i Polska: sploty pamięci	205
Wspólnota pamięci	205
Inscenizacja	223
Miejsce pamięci	240
USA: w cieniu wnuka albo Mendelssohn za oceanem	276
Wspólnota pamięci	276
Inscenizacja	291
Miejsce pamięci	298

Rozdział IV

1929. „Jeden z największych Żydów wszech czasów”	309
Niemcy: obchody państwowe	309
Wspólnota pamięci	309
Inscenizacja	328
Miejsce pamięci	345
Polska: Mendelssohn jako prekursor emancypacji	364
Wspólnota pamięci	364
Inscenizacja	379
Miejsce pamięci	386
USA: w zgiełku nowoczesności	402
Wspólnota pamięci	402
Inscenizacja	417
Miejsce pamięci	424
1936: sto pięćdziesiąty jorcajt – ostatni jubileusz	436
Zakończenie	445
Wybrana bibliografia	469
Indeks osób	511